

Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Ju2024/00241

Delbetänkandet Preskription av avlägsnande beslut och vissa frågor om återreseförbud (SOU 2024:10)

Migrationsdomstolen vid Förvaltningsrätten i Stockholm har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, ingen erinran mot delbetänkandet. Domstolen vill dock lämna följande kommentarer.

Förhållandet mellan två i närtid liknande prövningar

Förslaget till ändring av 12 kap. 15 a § utlänningslagen (2005:716) innebär att återreseförbud som meddelas på grund av att utlänningen inte har lämnat landet i enlighet med meddelat beslut ska kunna bestämmas till upp till fem år. En allsidig bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda fallet ska göras jämfört med dagens mer mekaniska reglering i nämnda bestämmelse.

Detta skapar utrymme för att två liknande, allsidiga, överklagbara prövningar avseende återreseförbud kan komma att göras i närtid. Nämligen en prövning i samband med att avlägsnandebeslutet fattas och en prövning i samband med eventuell tillämpning av 12 kap. 15 a § utlänningslagen.

Gällande vad som ska beaktas i den mer allsidiga bedömningen enligt 12 kap. 15 a § utlänningslagen (utöver det faktum att utlänningen inte lämnat landet) anges bl.a. följande i avsnitt 6.3.4. på s. 115:

”Det kan också handla om att förekomsten av en viss konkret omständighet, som i och för sig funnits tidigare, blir känd för myndigheten först vid en senare tidpunkt i avlägsnandeprocessen.”

Två allsidiga prövningar av återreseförbud som sker i närtid kan i tillämpningen väcka frågor kopplade till rättskraft och redan prövade händelseförlopp. Det är inte helt klart hur det är tänkt att man ska se på omständigheter som varit kända i samband med avlägsnandebeslutet, men som av Migrationsverket eller en migrationsdomstol inte bedömts motivera ett återreseförbud. Ska sådana tidigare kända omständigheter/händelseförlopp kunna omvärderas i samband med tillämpningen av 12 kap. 15 a § utlänningslagen och läggas till grund för ett återreseförbud som är längre än vad enbart underlåtenheten att följa ett avlägsnandebeslut skulle

ha lett till? Om detta inte är tänkt att vara möjligt bör det eventuellt, utifrån återreseförbudets ingripande karaktär, understrykas.

Möjligheten att överklaga och processa om ett återreseförbud

Genom förslaget till ny utformning av 12 kap. 15 a § utlänningslagen kommer alltså längre och därmed mer ingripande återreseförbud att kunna beslutas på detta stadium i verkställighetsprocessen.

Återreseförbud som beslutas tillsammans med avlägsnandebeslut överklagas ofta tillsammans med avlägsnandebeslutet och blir då föremål för överprövning i samma mål. Återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § utlänningslagen meddelas inte tillsammans med ett mer direkt handlingsdirigerande avlägsnandebeslut. Detta kan tala för att det för utlänningen i vissa fall blir mindre tydligt att/hur återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § utlänningslagen kan överklagas.

Den föreslagna regleringen medför en mer subjektiv och värderande bedömning vilket skapar utrymme för mer att processa om. Bevisfrågor, värdering av bevisade omständigheter och återreseförbudets längd är exempel på sådant som den enskilda kan argumentera kring i och med den nya regleringen.

Beslut om återreseförbud är överklagbara. Ur rättssäkerhetssynpunkt är det viktigt att den som meddelas mer subjektivt grundande och potentiellt längre återreseförbud får tillräckligt goda möjligheter till överprövning. Exempelvis svårigheter gällande delgivning, behovet av tydlig information om hur man överklagar och processar samt utmaningar för den enskilde kopplat till att driva en process om ett återreseförbud från ett annat land, bör möjligen beaktas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vid migrationsdomstolen förekommer det flera måltyper där utlänningen befinner sig i sitt hemland och alltså processar från utlandet. Sådana mål är dock oftast av ansökningskaraktär och ärendena initieras ofta på utlänningsens initiativ, exempelvis genom ansökan om uppehållstillstånd eller visering. Premisserna för parterna i sådana måltyper är alltså annorlunda än de för en utlännings som med stöd av förslaget till 12 kap. 15 a § utlänningslagen har utestängts från hela Schengenområdet under flera år.

Detta yttrande har beslutats av tf. chefsrådmannen Mats Dahlström efter föredragning av förvaltningsrättsfiskalen Axel Faiqi.

Mats Dahlström

Axel Faiqi